

Inv. nr. B 359

CHRISTEN KØBKE
"NATTEN" (EFTER BERTEL THORVALDSENS RELIEF), 1834-1835
OLIE PÅ LÆRRED

DIAM: 76,5 CM

I 1815 bevidnede maleren C.W. Eckersberg (1783-1853), hvordan den danske billedhugger Bertel Thorvaldsens (1770-1844) to berømte relieffer blev til, idet begge kunstnere opholdt sig i Rom og boede i samme hus.

Ifølge Eckersberg havde Thorvaldsen i længere tid kredset om et særligt motiv med rod i den antikke mytologi; nemlig en symbolsk skildring af *Natten* (Nyx) og hendes to børn, tvillingerne *Søvn* (Hypnos) og *Død* (Thanatos). Men han havde svært ved at få præciseret sine ideer. En nat havde han dog pludselig motivet i hovedet, og derpå var han stået op og havde hurtigt modelleret relieffet. Da Eckersberg kom forbi hans værelse om morgenen den efterfølgende dag, var relieffet så godt som færdigt, og der blev sendt bud efter en gips. Inden denne nåede frem, havde Thorvaldsen også udført relieffets pendant, *Dagen*.¹ Godt 20 år efter de to relieffers tilblivelse kopierede Christen Købke dem – dog ikke i gips, men

derimod som grisaille-malerier.

Her ses det ene maleri, *Natten*, hvor den personificerede gudinde Nyx flyver med lukkede øjne over himlen med sine to sovende børn i sin favn. Hendes hårkrans er flettet af valmuer, der er en af hendes attributter og et symbol på søvn og død. En anden af Nyx attributter er ugle, der ses frontalt under hendes vinger. Uglen er nattens fugl, og hér et symbol på stilhed.

Da Thorvaldsen skabte sine relieffer i 1815, blev de hurtigt populære som dekorative udsmykninger i interiører såvel som eksteriører, bl.a. portrum. Der er sandsynligvis også grunden til, at Købke har udført sine to malerier, idet de – sammen med to landskabsmotiver (20/1969) (31/2014) – skulle udgøre udsmykningen i hans forældres spisestue i deres hjem på Blegdammen i København.²

Købkes maleri *Dagen*, pendanten til *Natten*, er også at finde i Davids Samling (B 358).

¹ Kasper Monrad: *Hverdagsbilleder. Dansk Guldalder – kunstnerne og deres vilkår*, København 1989, s. 36.

² For mere information om Købke-familiens hjem på Blegdammen, se Hans Edvard Nørgaard-Nielsen og Kasper Monrad (red.): *Christen Købke 1810-1848, Statens Museum for Kunst, København 1996, s. 200-206.*

Publiceret i:

Emil Hannover: *Maleren Christen Købke: En Studie i dansk Kunsthistorie*, København 1893, kat. 76, s. 140 (noten).

Fortegnelse over Christen Købkes Malerier: Kunstforeningen Marts-April 1912, København 1912, kat. 88;

Karl Madsen: "Christen Købke og hans Billeder paa Galleriet", i *Kunstmuseets Aarskrift*, 1, 1914, s. 39;

Mario Krohn: *Maleren Christen Købkes Arbejder*, København 1915, nr. 90;

Jørn Rubow: "Christen Købke" i *Danmark*, 1. årgang, 1940-41, s. 243; *Dansk Kunsthåndværk gennem 400 Aar*. Kunstindustrimuseets Jubilæumsudstilling Maj-Juni 1946, København 1946, kat. 151, s. 54;

Erik Zahle: "Billedkunst" i *C.L. Davids Samling. Nogle Studier*, [1], København 1948, s. 203-205, 238-239;

Christen Købke: udstilling 31. januar – 28. februar 1953, Kunstforeningen, København 1953, kat. 54;

Erik Zahle (red.): *Danmarks Malerkunst. Fra middelalder til nutid*, 4. udgave, København 1956, s. 141;

C.L. David: *C.L. Davids Samling: Kronprinsessegade 30*, København 1960, s. 9;

Dansk guldalder: Målningar, teckningar, skulpturer, Nationalmuseum, Stockholm 1964, kat. 171. s. 47 samt planche 11;

Vagn Poulsen: "Guldalderbilleder" i *C.L. Davids Samling. Fjerde del, Jubilæumsskrift 1945-1970*, København 1970, s. 24;

Vagn Poulsen, Erik Lassen og Jan Danielsen (red.): *Dansk kunsthistorie: billedkunst og skulptur*. Bd. 3, Akademiet og

guldalderen, 1750-1850, København 1972, s. 343;
Dansk kunst og kunsthåndværk, Davids Samling, København 1972, s. 11;
Kasper Monrad og Erik Fischer: *Købke på Blegdammen og ved Sortedamssøen*, Statens Museum for Kunst, København 1981, s. 21 og kat. 72, s. 37;
Verner Jul Andersen: *Dansk kunst og kunsthåndværk, Davids Samling*, 2. udg., København 1983, kat. 423;
Hans Edvard Nørregaard-Nielsen: *Dansk kunst*. Bd. 1. København 1983, s. 200;
Kasper Monrad i *L'âge d'or de la peinture danoise 1800-1850*, Grand Palais, Paris 1984, s. 219-220 ;
Kasper Monrad: *Hverdagsbilleder: dansk guldalder – kunstnerne og deres vilkår*, København 1989, s. 36 og 235;
Sanford Schwartz: *Christen Købke*, New York 1992, s. 40-42 samt pl. 41;
Hans Edvard Nørregård-Nielsen: *The golden age of Danish art: drawings from the Royal Museum of Fine Arts, Copenhagen, The Frick Collection, New York, The Frick Art Museum, Pittsburgh og Crocker Art Museum, Sacramento, Alexandria* 1996, s. 66;
Hans Edvard Nørregård-Nielsen og Kasper Monrad (red.): *Christen Købke, 1810-1848*, Statens Museum for Kunst, København 1996, s. 71, 204, fig. 129, s. 200 samt kat. 90;
Ejner Johansson: ”At tegne gips efter Thorvaldsen”, *Meddelelser fra Thorvaldsens Museum*, 2001, s. 145-146, fig. 5;
David Jackson og Kasper Monrad: *Christen Købke: Danish master of light*, National Gallery, London og National Gallery Complex, Edinburgh 2010, s. 77-79, fig. 55;
Cecilie Høgsbro Østergaard (red.): *Dansk Guldalder: verdenskunst mellem to katastrofer*, Statens Museum for Kunst, København 2019, fig. 68, s. 89, 322;